

**สรุปการศึกษาดูงานในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ภายใต้โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคม
โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง
วันที่ 17-18 พฤษภาคม 2550 ณ จังหวัดอุบลราชธานี**

การศึกษาดูงานในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือภายใต้โครงการศึกษาวิจัยเพื่อจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการศึกษาดูงานร่วมกันระหว่างที่ปรึกษาฯ และสมาชิกสภาที่ปรึกษาฯ ซึ่งมีการดูงานทั้งสิ้นจำนวน 3 แห่ง โดยมีการสรุปประเด็นสำคัญดังนี้

1. การศึกษาดูงาน ณ คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน

1) ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน	คณบดีคณะบริหารศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2) อาจารย์สมพร เทพสิทธิ์า	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3) คุณฉัตรนันท์ พงษ์มงคลสาม	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4) ว่าที่ร้อยโทอักรินทร์ วงศ์ธีรญาณเดชะ	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
5) คุณดลจิตต์ ยุกตะนันท์	ผู้จัดการโครงการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
6) คุณมนิรัตน์ จริยธรรมวัตติ	ผู้ช่วยวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.2 รายชื่อตัวแทนของหน่วยงานที่ดูงาน

1) ดร.สุริดา แจ่มใส	รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2) ดร.จิรวัดณ์ เวชแพศย์	ผู้ประสานงานสาขาวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
(วิชาการ) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3) ดร.สุขวิทย์ โสภากพล	ผู้ประสานงานสาขาวิชาพัฒนบูรณาการศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4) อาจารย์ธรรมวิมล สุขเสริม	ผู้ประสานงานสาขาวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
(บริหาร) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

1.3 สรุปประเด็นสำคัญ

คณะบริหารศาสตร์ก็เป็นอีกหน่วยงานของรัฐแห่งหนึ่งที่ตระหนักถึงความสำคัญของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และคำนึงถึงประโยชน์ของการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้

เป็นกรอบความคิดหรือส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตในหมู่ประชาชนทุกภาคส่วนและทุกระดับ จากความสำคัญดังกล่าว ทำให้คณะบริหารศาสตร์จัดตั้งหลักสูตรบริหารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐกิจพอเพียง คณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ซึ่งเกิดขึ้นจากแนวคิดของ ศาสตราจารย์ ดร.อภิชาติ พันธุเสน คณะบดีคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี เมื่อปี พ.ศ. 2547 ซึ่งได้ผลักดันแนวคิดการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและพุทธเศรษฐศาสตร์ เพื่อนำมา บรรจุในหลักสูตรการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ขณะเดียวกันได้จัดทำหลักสูตร ที่นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการเรียนการสอน โดยมี ศ.นพ.ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส ได้ให้ข้อเสนอแนะในการจัดการสอนที่ควรเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสิ่งที่เกิดขึ้น จริง

ภายหลัง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้มอบหมายให้ คณะบริหารศาสตร์ เป็นหน่วยงาน รับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชื่อหลักสูตรว่า บริหารศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา เศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีเนื้อหาของหลักสูตรโดยสังเขป ดังนี้

ปีที่ 1 ภาคการศึกษาที่ 1 ให้นักศึกษาได้เข้าไปศึกษาวิถีชีวิตในชุมชนที่ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจ พอเพียงในการดำเนินชีวิต โดยจะมีอาจารย์ประจำหลักสูตรให้คำปรึกษาในการศึกษาชุมชน

ภาคการศึกษาที่ 2 นักศึกษาจะต้องกลับเข้าสู่ชั้นเรียน เพื่อศึกษาในรายวิชาพื้นฐาน ที่เกี่ยวกับภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์พื้นฐาน ตลอดจนทักษะการใช้ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น โดยจะเป็นการเรียนแบบบูรณาการความรู้ เพื่อเป็นเครื่องมือในการศึกษาหา ความรู้ได้ด้วยตนเองต่อไปในอนาคต

ภาคการศึกษาที่ 3 นักศึกษาจะต้องเข้ารับการฝึกปฏิบัติธรรม เพื่อเป็นการสร้างความ เข้มแข็งให้กับจิตใจ รวมทั้งเป็นการขัดเกลาจิตใจให้มีความละเอียดอ่อนมากยิ่งขึ้น

ปีที่ 2 ภาคการศึกษาที่ 1 นักศึกษาจะได้รับการถ่ายทอดความรู้เหมือนการเรียนในภาค การศึกษาที่ 2 แต่จะมีความลึกซึ้งของรายวิชามากยิ่งขึ้น เพื่อจักได้นำไปใช้ประกอบในการนำไป ประยุกต์ภายหลังได้รับทราบความรู้ในเรื่อง “แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

ภาคการศึกษาที่ 2 นักศึกษาจะได้รับการถ่ายทอดและสร้างความเข้าใจมากยิ่งขึ้น ในรายวิชาที่เกี่ยวกับ “หลักการและแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง” อาทิ ความสัมพันธ์ของพุทธ เศรษฐศาสตร์ หลักเศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจชุมชน การเงินและระบบแลกเปลี่ยนชุมชน การบริหารองค์กรและการจัดการเครือข่ายชุมชน เป็นต้น รวมทั้งให้โอกาสแก่นักศึกษาในการเลือก เรียนในรายวิชาที่นักศึกษามีความต้องการที่จะเรียนเพื่อจะได้เป็นพื้นฐานความรู้ที่จะนำไปใช้ต่อไป

ภาคการศึกษาที่ 3 ไม่มีการเรียนการสอน

ปีที่ 3 ภาคการศึกษาที่ 1 นักศึกษาจะได้รับการถ่ายทอดความรู้ในวิชาแกนและวิชาเลือก ตามที่นักศึกษามีความสนใจ ซึ่งประกอบด้วยวิชาหลักสี่วิชา โดยนักศึกษจะต้องเลือกหนึ่งวิชาจาก สองวิชา ประกอบด้วย หนึ่ง วิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและ สอง ชีววิทยาและวิทยาศาสตร์สุขภาพ

โดยวิชาบังคับศึกษาสองวิชาคือ หนึ่ง สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ สอง คณิตศาสตร์ โดยแต่ละวิชาต้องเรียนทั้งสิ้น 6 หน่วยกิต รวมทั้งสิ้น 18 หน่วยกิต

ภาคการศึกษาที่ 2 – 3 นักศึกษาจะต้องเข้ารับการฝึกงานตลอดระยะเวลา 1 ปีทั้งสองภาคการศึกษา เพื่อศึกษาถึงความต้องการของตนเองอย่างแท้จริงในการสร้างความถนัด และนำไปสู่ความเชี่ยวชาญต่อไปในอนาคต

ปีที่ 4 ภาคการศึกษาที่ 1 – 2 นักศึกษาจะสามารถเลือกเรียนวิชาในสาขาต่าง ๆ ที่นักศึกษาสนใจจะศึกษาเพิ่มเติมเพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ในการประกอบอาชีพได้จริงต่อไป หลังจากที่ได้ทดลองทำงาน 2 ภาคการศึกษาแล้ว ทราบความต้องการในชีวิตว่าต้องการทำอะไรและยังขาดความรู้อะไรบ้าง ดังนั้น ในปีที่ 4 จึงเป็นการเติมเต็มความรู้ตามที่นักศึกษาต้องการดำเนินชีวิตในสังคมภายนอกมหาวิทยาลัยต่อไป

แผนภาพที่ 61 ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน คณบดีคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2. การศึกษาดูงาน ณ ชุมชนฝึกฝนเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน

1) ศ.ดร.อภิชัย พันธเสน	คณบดีคณะบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2) อาจารย์สมพร เทพลีธา	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3) คุณณัฐนันท์ พงษ์มงคลสาม	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4) ว่าที่ร้อยโทอักรินทร์ วงศ์ธีรญาณเดช	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
5) คุณคณจิตรต์ ยุกตะนันท์	ผู้จัดการ โครงการของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
6) คุณมนตรีรัตน์ จริยธรรมวัต	ผู้ช่วยวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2.2 รายชื่อชาวบ้านและผู้ประสานงานในพื้นที่

1) ดร.สุริดา แจ่มใส	รองคณบดีฝ่ายกิจการพิเศษ
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2) ดร.จิรวัดน์ เวชแพศย์	ผู้ประสานงานสาขาวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
(วิชาการ) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
3) ดร.สุขวิทย์ โสภภาพล	ผู้ประสานงานสาขาวิชาพัฒนบูรณาการศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
4) อาจารย์ธรรมวิมล สุขเสริม	ผู้ประสานงานสาขาวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
(บริหาร) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
5) นางสาวหนึ่งฟ้า นาวาบุญนิยม	ผู้แทนชุมชนฝึกฝนเศรษฐกิจพอเพียง
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

2.3 สรุปประเด็นสำคัญ

การก่อตั้งชุมชนฝึกฝนเศรษฐกิจพอเพียง มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี ได้เริ่มก่อตั้งในปี พ.ศ. 2550 ด้วยความร่วมมือของชุมชนราชธานีโศกเพื่อใช้เป็นแหล่งในการศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตที่ยึดแนวปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารจัดการภายในชุมชน วัตถุประสงค์สำคัญของชุมชน ฝึกฝนเศรษฐกิจพอเพียง คือ จะเป็นห้องทดลองเชิงปฏิบัติการให้กับโครงการปริญญาตรีบริหารศาสตร์ (เศรษฐกิจพอเพียง) โดยนอกจากจะเป็นตัวอย่างของการใช้ชีวิตอย่างพอเพียงให้แก่ชุมชนของมหาวิทยาลัยอุบลราชธานีและชุมชนอื่น ๆ ตลอดจนเกษตรกรและผู้สนใจทั่วไปได้เข้ามาศึกษาแล้ว ยังเป็นพื้นที่ที่จัดให้เป็นที่พักและที่ทำงานทดลองประกอบอาชีพในชีวิตจริงของนักศึกษาด้วย นอกจากนี้ ชุมชนยังเป็นแหล่งความรู้ภาคปฏิบัติให้กับนักศึกษาด้วย ขณะเดียวกัน มหาวิทยาลัยจะช่วยต่อยอดความรู้ทางวิชาการสู่ให้แก่ชุมชนทั้งในรูปแบบการศึกษาวิจัยร่วมกับคณาจารย์คณะต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย และยังสามารถศึกษาอย่างเป็นทางการตั้งแต่ระดับปริญญาตรีเศรษฐกิจพอเพียง ปริญญาโทและเอกพัฒนบูรณาการศาสตร์ เป็นการเชื่อมต่อกับความรู้และคุณธรรมของชุมชนเข้ากับความรู้ทางวิชาการของมหาวิทยาลัย ขณะเดียวกัน สมาชิกในมหาวิทยาลัยก็ได้รับความรู้ภาคปฏิบัติและได้รับการซึมซับคุณธรรมจากชุมชนด้วยกัน เป็นประโยชน์ร่วมกันทั้งสองฝ่าย เพื่อเป็นฐานความรู้เศรษฐกิจพอเพียงที่จะได้มีการขยายให้กว้างขวางยิ่งขึ้นต่อไปทั่วประเทศในภายหลั่ง

แผนภาพที่ 62 แปลงเกษตรภายในชุมชนฝึกฝนเศรษฐกิจพอเพียง

การเผยแพร่วิถีชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ได้ขยายเข้าไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาภายใน กรุงเทพมหานคร โดยเลือก “โรงเรียนโยธินราชบูรณะ” เป็นโรงเรียนต้นแบบในการฝึกฝนเศรษฐกิจพอเพียง และพบว่า จากศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของนักเรียนได้รับการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้น นักเรียนได้ลด ละ เลิกในสิ่งที่ไม่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการบริโภค ตลอดจนนักเรียนได้เกิดความรู้สึกตระหนักรู้จักการประหยัดมากยิ่งขึ้น

3. การศึกษาดูงาน ณ ชุมชนราชธานีโอศก (หมู่บ้านราชธานีโอศก)

3.1 รายชื่อผู้เข้าร่วมศึกษาดูงาน

1) อาจารย์สมพร เทพสิทธิ์า	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
2) คุณณัฐนันท์ พงษ์มงคลสาม	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
3) ว่าที่ร้อยโทอักรินทร์ วงศ์ธีรญาณเดช	สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4) คุณดลจิตต์ ยุกตะนันท์	ผู้จัดการ โครงการ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
5) คุณมณีนรัตน์ จริยธรรมวัตติ	ผู้ช่วยวิจัย มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

3.2 รายชื่อชาวบ้านและผู้ประสานงานในพื้นที่

1) ดร.สุชาติ โสภาน	ผู้ประสานงานสาขาวิชาพัฒนบูรณาการศาสตร์
มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี
2) อาจารย์ธรรมวิมล สุขเสริม	ผู้ประสานงานสาขาวิชาเศรษฐกิจพอเพียง
(บริหาร) มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี

3) สมณะ เคนดิน ดิกขวโร	หมู่บ้านราชธานีอโศก
4) นางมีงหมาย มุ่งมาจน (บุญเฉลียว)	หมู่บ้านราชธานีอโศก
5) นายคินคอน ตั้งใจจน	หมู่บ้านราชธานีอโศก
6) นางพรทิพย์ นามแสงผา (เป็นเมฆ)	หมู่บ้านราชธานีอโศก

3.3 สรุปประเด็นสำคัญ

สถานที่ตั้งของ “ชุมชนราชธานีอโศก” หรือ “หมู่บ้านราชธานีอโศก” ตั้งอยู่ที่ตำบลบุงไหม อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นพื้นที่ที่ตั้งอยู่ติดกับแม่น้ำมูล ซึ่งเป็นแม่น้ำสายหลักของชาวจังหวัดอุบลราชธานี จากการศึกษาที่ตั้งที่เป็นกลุ่มทำให้ชุมชนแห่งนี้ได้รับผลกระทบจากสภาวะน้ำท่วมในทุก ๆ ปี ทำให้ได้รับการเรียกขานว่า “บ้านราชเมืองเรือ บ้านไม้เมืองหิน ลำธารไหลริน สวรรค์บนดินของผู้ใฝ่ศีลธรรม”

แผนภาพที่ 63 ชุมชนราชธานีอโศก

ชุมชนราชธานีอโศก ก่อตั้งขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2532 จากการบริจาคที่ดินของนางสาวหนึ่งฟาน นาวาบุญนิยม และต่อมาได้รับการอนุมัติจากกระทรวงมหาดไทยให้เป็น “หมู่บ้าน” เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2539 มีการปกครองและได้รับการช่วยเหลือต่างๆ จากภาครัฐตามรูปแบบของหมู่บ้านต่างๆ ไป แต่ชุมชนฯ แห่งนี้ จะมีความโดดเด่นในการทำให้ชุมชนเป็นไปในรูปแบบของ “บ้าน วัด โรงเรียน หรือ บวร” สามารถทำให้สามสิ่งนี้สามารถดำรงอยู่ได้ร่วมกันอย่างกลมกลืน สามารถทำให้เป็นที่พึ่งพาซึ่งกันและกันได้ และที่สำคัญประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชนแห่งนี้ จักต้องปฏิบัติธรรมอย่างเนืองนิจ เกรงครัดในการถือศีล 5 หรือศีล 8 ตามแต่กำลังศรัทธาที่จะสามารถทำได้ และทุกคนจะอยู่ร่วมกันได้ด้วยการมี “ศีล”

แผนภาพที่ 64 สมณะ เดินดิน ดิกขวโร

รูปแบบการดำเนินกิจกรรมของชุมชน มีหลายสิ่งที่น่าสนใจโดยเฉพาะการเป็นผู้ให้ความรู้ในหลักการแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งชุมชนฯ เป็นศูนย์กลางในการจัดฝึกอบรมให้แก่ นักเรียน นักศึกษา ประชาชนทั่วไปที่สนใจการศึกษาเกี่ยวกับ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” โดยรูปแบบของการฝึกอบรมจะเน้นให้ผู้อบรมได้ฝึกปฏิบัติจริง ซึ่งเป็นแนวทางเดียวกันของการจัดการศึกษาให้แก่บุตรหลานภายในชุมชนฯ โดยสถานศึกษาดังกล่าวใช้ชื่อว่า “โรงเรียนสัมมาสิกขาราชธานีอโศก” ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2546 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้ปรัชญาของการสร้างนักเรียนที่ว่า “ศีลเด่น เป็นงาน ชาญวิชา”

3.4 ข้อเสนอจากการทำ Focus Group

3.4.1 กิจกรรมหลักและกิจกรรมรองที่ดำเนินการโดยหน่วยงานนี้

เนื่องจากชุมชนราชธานีอโศก เป็นหมู่บ้านเศรษฐกิจพอเพียงที่มีวิถีชีวิตเหมือนชุมชน/หมู่บ้านทั่ว ๆ ไป มิได้เป็นบริษัท องค์กรที่เป็นนิติบุคคล ดังนั้น จึงไม่สามารถจำแนกได้ว่ากิจกรรมใดเป็นกิจกรรมหลัก หรือกิจกรรมรอง ซึ่งชุมชนฯ แห่งนี้ จะให้ความสำคัญทุกกิจกรรม และทุกบทบาทที่เกิดขึ้นจากกระทำของคนในชุมชน โดยกิจกรรมต่าง ๆ ที่ทุกคนในชุมชนจะต้องร่วมด้วยช่วยกันทุกฝ่ายนอกเหนือจากการมีวิถีชีวิตที่พออยู่ พอกิน และปฏิบัติธรรม ถือศีล และทานมังสวิรัตแล้ว อาทิเช่น

(1) กิจกรรมด้านการศึกษานูญนิยม

มีการจัดตั้ง โรงเรียนสัมมาสิกขาราชธานีอโศก และสัมมาสิกขาลัษังชีวิต โดยสถาบันศึกษาแรกเป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อให้การศึกษาแก่บุตรหลานภายในชุมชนฯ ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา ส่วนสถาบันการศึกษาที่สอง เป็นสถาบันที่จัดตั้งขึ้น เพื่อให้เป็นการศึกษาในระดับอุดมศึกษา หรือ อุดมศึกษา เพื่อจะได้เรียนรู้ให้เกิดความลึกซึ้งในทฤษฎีแนวคิดของพุทธศาสนาและเศรษฐกิจพอเพียง

(2) กิจกรรมด้านการฝึกอบรม

เป็นกิจกรรมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดฝึกอบรมให้ประชาชนทั่วไปและส่วนราชการต่าง ๆ ที่สนใจ ในหลักสูตรสังขธรรมชีวิต เยาวชนคนสร้างชาติ ครูวิถีพุทธ โรงเรียนวิถีพุทธ และเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น

(3) กิจกรรมด้านการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ

เป็นกิจกรรมที่เน้นในด้านการนำขยะมาสร้างประโยชน์กลับคืนสู่ชุมชน หรือ “ขยะวิทยา” การนำและผลิตวัตถุคืบตามธรรมชาติ หรือขยะต่างๆ มาแปรรูปให้เป็น “ปุ๋ยสะอาด” รวมทั้งการเป็น แหล่งเพาะปลูกที่ปลอดสารพิษ หรือ “กสิกรรมธรรมชาติ”

(4) กิจกรรมด้านพาณิชย์บุญนิยม

เนื่องจาก “เงิน” มิใช่ปัจจัยหลักในการดำรงชีพในชุมชนและทุกครั้งที่สมาชิกในชุมชน ได้เงินมา จะนำเงินดังกล่าวเข้าไปไว้ในส่วนกลาง เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้กับชุมชน ซึ่งชุมชน เรียกแนวทางในการปฏิบัติดังกล่าวนี้ว่า “ระบบสาธารณโภคี” โดยมีอุดมคติในการดำรงชีพว่า “แรงงานฟรี ปลอดหนี้ ไม่มีดอกเบี้ย และเฉลี่ยทรัพย์เข้ากองทุน”

จากแนวทางข้างต้น ทำให้ชุมชนต้องสร้างสิ่งที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐาน ให้กับชุมชนไว้ โดยเฉพาะเรื่อง “อาหาร” หรือ “ปัจจัย 4 ต่าง ๆ” ซึ่งการใช้เงินในชุมชนมีน้อยมาก จะใช้ต่อเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น ดังนั้น ชุมชนฯ จึงได้กำหนดนโยบายในการค้าว่า “ขายถูก ไม่ฉวย โอกาส ขยัน-อดสาหัส ประณีต-ประหยัด และซื่อสัตย์-เสียสละ”

นอกจากนี้ ชุมชนฯ ได้สร้างสิ่งที่เป็นแหล่งผลิตความต้องการพื้นฐาน และประชากรใน ชุมชนสามารถไปใช้บริการได้ โดยเรียกสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ว่า “ฐาน” เช่น ฐานงานโรงสีข้าว ฐานงาน โรงงานแปรรูป ฐานงานหม่องค้ำผง ฐานงานโรงสีอ้าว-เต้าเจี้ยว ฐานงานห่านปันบุญ (ร้านจำหน่าย สินค้าที่จำหน่ายในราคาถูกมาก แม้นำสินค้าจากภายนอกเข้ามา จะนำมาจำหน่ายในชุมชนในราคา ที่ถูก) ฐานงานสหกรณ์บุญนิยม (อยู่ภายนอกชุมชนฯ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่วิถีชีวิต เศรษฐกิจพอเพียงและสร้างรายได้ให้กับชุมชน เพื่อนำไปใช้จ่ายสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ โดยเฉพาะ ค่าไฟฟ้าและค่าน้ำมัน เป็นต้น) ฐานงานอุทยานบุญนิยม (เหมือนฐานงานสหกรณ์บุญนิยม แต่มุ่งจำหน่ายผลิตผลที่มาจากการทำงานไร่สารพิษ ตลอดจนการประกอบอาหารมังสวิรัตินำจำหน่ายให้แก่บุคคลทั่วไปที่อาศัยในพื้นที่จังหวัดอุบลราชธานี หรือใกล้เคียง)

แผนภาพที่ 65 ห้านปันบุญ

(5) กิจกรรมเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานอื่น ๆ

จากเหตุผลที่ “เงิน” มิใช่ปัจจัยหลักแต่ความต้องการพื้นฐานมิสามารถจะละได้ ดังนั้นชุมชนฯ จึงได้สร้างสิ่งที่สามารถรองรับความต้องการพื้นฐานต่าง ๆ ไว้ โดยมีชื่อเรียกว่า “ฐานบริการ สวัสดิการ” เพื่อดูแลเกี่ยวกับความต้องการในด้านอุปโภค บริโภค ที่เกี่ยวข้องในด้านการเงิน-บัญชี-ธุรการ ห้องสมุด ศูนย์สุขภาพ ประปา แผนกศิลป์ ดัดผม ห้องเครื่องมือ ยานยนต์ ประชาสัมพันธ์ วิทยุชุมชน แผนกต้อนรับ โรงครัวกลาง โรงจักร เอือนเพ็งกัน-เอือนโสเหล่-เอือนฝั้นเซียว¹ งานโยธา เป็นต้น

สิ่งต่าง ๆ ที่กล่าวถึงข้างต้น จะมีแรงงานที่เข้ามาปฏิบัติในรูปแบบอาสาสมัครที่ไม่มีค่าตอบแทนให้ และทุกคนจะต้องมาทำงานด้วยความจริงใจ ซื่อสัตย์ และไม่มุ่งหวังอามิสสินจ้างใดๆ ต้องการเพียงการสะสม “บุญ” เท่านั้น

(6) กิจกรรมด้านวัฒนธรรม

ชุมชนฯ จะมีการจัดงานเพื่อเปิดโอกาสให้ประชากรในชุมชนได้พบปะ สังสรรค์ร่วมกับบุคคลอื่นที่มีวิถีการดำเนินชีวิตเหมือนกัน หรือบุคคลอื่น ๆ ที่ยังคงอยู่ในโลกิยชน² เช่น งานปีใหม่ ซึ่งเป็นงานที่แตกต่างจากงานทั่ว ๆ ไป โดยมุ่งหวังที่จะแสวงหาการขาดทุน แต่เป็นกำไรอาริยะทางจิตวิญญาณ จึงเรียกว่า “งานปีใหม่ตลาดอาริยะ” เป็นงานที่จะนะสินค้ำมาขายในราคาต่ำสุดกว่าทุน และถือว่า “ใครที่ขาดทุนมากเท่าไร จะได้กำไรอาริยะมากเท่านั้น” นอกจากนี้ ยังมีการจัดงานเพื่อจัดไฟและดิน เรียกว่า “งานเพื่อฟ้าดิน” เป็นงานที่รวมเกษตรกรจากทุกเครือข่ายของชุมชนทุกภูมิภาคทั่วประเทศ เพื่อมาสัมมนาร่วมกันในการต่อยอดองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ หรือพืชพันธุ์ทางการเกษตร

ดังนั้น อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า “ชุมชนฯ ให้ความสำคัญในทุกกิจกรรม” และไม่สามารถแยกแยะได้ว่า สิ่งใดเป็นกิจกรรมหลัก หรือกิจกรรมใดเป็นกิจกรรมรอง เพราะชุมชนฯ จะไม่สร้างสิ่งที่

¹ เป็นภาษาอีสาน “เอือน” มีความหมายว่า “เรือน” ซึ่งชื่อเอือนต่าง ๆ มีความหมายว่า เป็นสถานที่เพื่อใช้สนทนาและต้อนรับอาคันตุกะที่มาเยี่ยมเยือนชุมชน

² เปรียบเทียบบุคคลภายนอกชุมชนราชธานีโสภ ที่ยังคงดำรงชีวิตตามแนวทางของ “ทุนนิยม”

ไม่จำเป็นให้เกิดขึ้นในชุมชน แม้แต่การแต่งกายของประชากรในชุมชน ยังคงเป็นแบบเรียบง่าย เหมือนกันทุกคน โดยเน้นในการใช้ผ้าไทยและการออกแบบที่ง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน

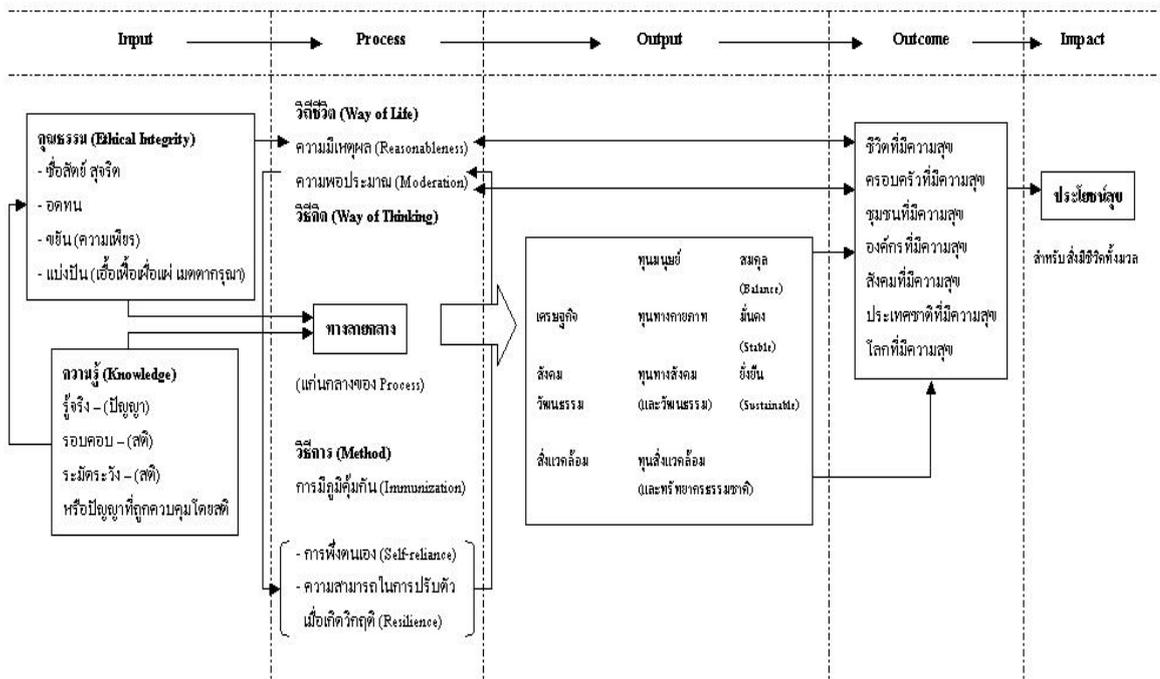
3.4.2 กิจกรรมใดที่หน่วยงานนี้ถือได้ว่าเป็นการดำเนินงานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

จากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น เป็นกิจกรรมที่ดำเนินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง เนื่องจากชุมชนราชธานีโสภ ยึดถือแนวทางในการดำเนินชีวิตแบบพออยู่ พอกิน ซึ่งถือได้ว่าเป็นแนวทางของหลักการเศรษฐกิจพอเพียง ดังนั้นไม่สามารถแยกกิจกรรมใดๆ ออกมาจากวิถีชีวิตเหล่านั้นได้ และทุกกิจกรรมจะมีการนำหลักธรรมของพุทธศาสนามาสอดแทรก เพื่อเป็นสิ่งเตือนใจถึงความพอประมาณ และพึงมีพึงได้ในสิ่งที่ตนต้องการเท่านั้น มิให้เกิดความโลภในการดำเนินชีวิต และสุดท้ายจะสามารถเอื้อเพื่อแผ่ไปถึงบุคคลอื่นๆ ในชุมชนฯ ได้อยู่ได้ใช้อย่างเพียงพอและพอเพียงกันทุกๆ คน

3.4.3 ตามคำจำกัดความของเศรษฐกิจพอเพียง และการวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ

“เศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาชี้ถึงแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศ ให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง หมายถึง ความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควร ต่อการมีผลกระทบใดๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้ จะต้องอาศัยความรอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ของรัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับ ให้มีจิตสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี”

การวิเคราะห์เศรษฐกิจพอเพียงเชิงระบบ
(A System Analysis of Sufficiency Economy)

ท่านคิดว่าหน่วยงานนี้ ดำเนินงานด้วยหลักการที่สัมพันธ์กับความหมายสำคัญ (Key Words) ของเศรษฐกิจพอเพียงในเรื่องใดบ้าง หรือมีการใช้กระบวนการ (Process) ในขั้นตอนใดบ้าง

ชุมชนฯ นอกเหนือจากการยึดหลักของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิตแล้ว การใช้หลักธรรม จะเป็นสิ่งที่สอดแทรกอยู่ในทุกกระบวนการ ซึ่งชุมชนฯ เรียกว่า “สามัคคีธรรม” คือนำหลักพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้ามาใช้ปฏิบัติอย่างสอดคล้องกัน และให้มี “ศีล สมาธิ ปัญญา” ในการดำรงอยู่ตลอดเวลา

ดังนั้น ทุกความหมายสำคัญ (Key Words) จะสัมพันธ์ในทุกกระบวนการ (Process) เริ่มตั้งแต่ การ Input ที่จะสร้างให้ประชากรในชุมชนได้มีคุณธรรมและความรู้ โดยจะเน้นให้เห็นจากการปฏิบัติจริง หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริง วิถีชีวิต และ วิธีการ ที่นำมาสู่ทางสายกลาง ใน Process จะยึดหลักของความพอเพียงและมีเหตุมีผล เห็นได้จากการสร้างสิ่งที่เป็นจริง ๆ ในชุมชน ซึ่งจะไม่มีการฟุ้งเฟ้อเกิดขึ้นในชุมชนเลย ส่วนวิธีการจะสอนให้ประชากรในชุมชนใช้วิธีการคิดจากหลักธรรมของพุทธศาสนา ที่ต้องยึดหลักทางสายกลางในการปฏิบัติ ส่วนวิธีการจะเกิดจากการมีคุณธรรมและความรู้ ซึ่งจะเป็นภูมิคุ้มกันให้ประชากรในชุมชนสามารถดำรงอยู่ได้ ส่วนในกระบวนการของ Output จะเกิดมีสิ่งต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในทุก ๆ ด้าน โดยรูปแบบของเศรษฐกิจ จะเป็นแบบสาธารณ โภคี คือ ทุกอย่างจะรวมกันอยู่ที่ศูนย์กลาง มีแรงงานที่มาจากความสมัครใจ ความศรัทธา ซึ่งแวดล้อมด้วยสังคม วัฒนธรรม ธรรมชาติที่ชุมชนฯ เกื้อกูลซึ่งกัน

และกันมาโดยตลอด เพราะชีวิตอยู่กับธรรมชาติ ดังนั้นชุมชนฯ จะหลีกเลี่ยงการทำลายธรรมชาติ โดยเห็นได้จากการนำขยะมาทำเป็น ขยะวิทยา หรือขยะสะอาด และการทำกิจกรรมไร้สารพิษ เป็นต้น และนำไปสู่ ความสมดุล ความมั่นคง และยั่งยืน สุดท้าย Outcome และ Impact จะเกิดขึ้นเป็น “ประโยชน์สุข” ซึ่งเป็นประโยชน์สุขของตนเองและสังคม นั่นคือ ชุมชนราชธานีโสภ

3.4.4 ในการดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยงานเผชิญกับอุปสรรคหรือข้อจำกัดอย่างไรบ้าง

จากคำบอกเล่าของชุมชนฯ ที่เริ่มตั้งแต่การก่อสร้างชุมชนฯ ขึ้นมา ผู้คนชุมชนฯ มิเคยคิดว่สิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นอุปสรรค เพราะทุกก้าวย่างที่ชุมชนฯ จะกระทำอยู่บนพื้นฐานของการคิดอย่างมีสติ และหาหนทางแก้ไขตามหลักธรรม “อริยสัจ 4” แม้แต่การประสบปัญหาน้ำท่วมชุมชนที่เกิดจากปัจจัยสิ่งแวดล้อมของธรรมชาติ แต่ชุมชนฯ สามารถสร้างวิกฤตตรงนั้นให้เป็นโอกาสและทำตนเองให้มีความสุขกับภัยธรรมชาตินั้น เช่น การสร้างเรือเพื่อเป็นที่พักอาศัยในระหว่างที่ประสบอุทกภัย

ส่วนปัจจัยจากภายนอก หรือแม้แต่นโยบายของภาครัฐ มิได้ส่งผลกระทบต่อชุมชนฯ นี้เลย แต่กลับได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี โดยเฉพาะนายอำเภอวารินชำราบ ซึ่งได้ให้การช่วยเหลือและสนับสนุนก่อตั้งชุมชนในห้วงระยะแรก ๆ เป็นอย่างดี หรือแม้แต่การสร้างสิ่งสาธารณูปโภคต่าง ๆ เช่น ระบบไฟฟ้า ที่ได้รับการสนับสนุนจากการไฟฟ้า และชุมชนฯ ยินดีที่จะจ่ายค่าไฟฟ้าที่เกิดขึ้นเช่นเดียวกับบุคคลภายนอกทั่วไป

ปัจจัยภายในที่จะเป็นอุปสรรคนั้น ผู้แทนในชุมชนฯ ที่ร่วมแลกเปลี่ยนมองว่า “การดำเนินชีวิตที่อยู่บนหลักธรรมของพุทธศาสนา” จะไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งใด ๆ เกิดขึ้น ทุกครั้งที่มีความไม่เข้าใจกัน จะมีการใช้เหตุผลและผล ในการพิจารณา ดังนั้น ความขัดแย้งในชุมชนจะไม่เกิดขึ้น และจะมีการให้อภัยกันเสมอ หรือที่เรียกว่า การมีเมตตาธรรมต่อเพื่อนมนุษย์

3.4.5 ท่านคิดว่าการดำเนินงานในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นผลดีแก่หน่วยงานนี้และประเทศชาติโดยรวมอย่างไรบ้าง

ในระยะเริ่มแรกของการก่อตั้งชุมชนฯ ซึ่งมีได้เกิดขึ้นในชุมชนฯ แห่งนี้ แต่เป็นการก่อตั้งของชุมชนอื่นที่มีแนวทางในการดำเนินชีวิตเหมือนกัน โดยในระยะแรก ๆ ที่บุคคลภายนอกยังไม่เข้าใจในแนวคิดของเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้เกิดกระแสต่อต้านจากภายนอกหรือแม้แต่นักหน่วยงานรัฐ ทำให้ชุมชนนั้น ๆ ได้รับผลกระทบจากความไม่เข้าใจและไม่ได้รับการสนับสนุน แต่ในภายหลังได้เกิดแนวนโยบายของรัฐบาลที่น้อมนำแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมาใช้เป็นกรอบแนวทางในการบริหารประเทศ คือ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ทำให้ชุมชนฯ ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลเป็นอย่างดี เช่น การสร้างสิ่งก่อสร้างเพื่อใช้เป็น

สถานที่ในการเผยแพร่องค์ความรู้ที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตเศรษฐกิจพอเพียง การที่ส่วนราชการส่งบุคลากรในสังกัดมาเรียนรู้หลักการแนวคิดเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานและดำรงชีวิต เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังเชื่อว่า การยึดแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ที่มีหลักธรรมของพุทธศาสนาจะเป็นสิ่งที่จะช่วยเกื้อกูลให้สังคมไทยดำรงอยู่อย่างสันติ สงบ สุข แต่จะอย่างไรให้ประชาชนได้เข้าใจในความพอดี พอประมาณ และพึงพอใจในสิ่งที่ตนมี อันจะนำไปสู่การลดความโลภ โกรธ หลง ซึ่งเป็นกิเลสที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง

3.4.6 ถ้าหากจะให้ท่านระดับนี้ชี้วัดความสำเร็จของการทำงานในหน่วยงานนี้ตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ท่านคิดว่าจะมีดัชนีอะไรบ้าง เพราะเหตุใด

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าดัชนีชี้วัดความสำเร็จของการทำงานของราชธานีโอศกตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง อาจได้แก่

(1) พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนราชธานีโอศก กล่าวคือ การที่สมาชิกในชุมชนไม่ดื้อไม่เหวี่ยง การไม่สูบบุหรี่ ความมั่งน้อย ความสันโดษ

(2) องค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริงในชุมชนราชธานีโอศก กล่าวคือ ในชั่วโมงเรียนภาคกลางวัน โรงเรียนมีการกำหนดให้นักเรียนมีการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพเพื่อฝึกฝนทักษะการทำงาน การแก้ปัญหาและการตัดสินใจด้วยตนเอง

(3) ความสามารถในการอยู่รอดในช่วงสภาวะวิกฤติทางอากาศ (น้ำท่วม) กล่าวคือ ความสามารถในการใช้ชีวิตและดำเนินกิจกรรมต่างๆบนเรือในช่วงที่เกิดสภาวะน้ำท่วมซึ่งเกิดขึ้นเกือบทุกปีในช่วงเดือนกรกฎาคม

(4) ความสงบและสันติสุขในการดำเนินชีวิตในชุมชนราชธานีโอศก กล่าวคือ ไม่มีการลักขโมยในชุมชน ไม่มีการขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ส่วนตัว

3.4.7 จะใช้แผนภูมิการวิเคราะห์เชิงระบบดัชนีดังกล่าวจะอยู่ส่วนไหนบ้าง (เช่น ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลลัพธ์ และผลกระทบของกระบวนการ)

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่า ดัชนีชี้วัดความสำเร็จทั้ง 4 ดัชนี อาจอยู่ในส่วนต่างๆของแผนภูมิการวิเคราะห์เชิงระบบดังนี้

ดัชนีชี้วัดตัวที่ 1 คือ พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนราชธานีโอศก จะอยู่ในส่วนของ **ปัจจัยนำเข้า (Input)** ของแผนภูมิการวิเคราะห์เชิงระบบ ที่เกี่ยวกับคุณธรรม (Ethical Integrity)

ดัชนีชี้วัดตัวที่ 2 คือ องค์ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติงานจริงในชุมชนราชธานีโอศก จะอยู่ในส่วนของ **ปัจจัยนำเข้า (Input)** ของแผนภูมิการวิเคราะห์เชิงระบบ ที่เกี่ยวกับความรู้ (Knowledge)

ดัชนีชี้วัดตัวที่ 3 คือ ความสามารถในการอยู่รอดในช่วงสภาวะวิกฤติทางอากาศ (น้ำท่วม) ในชุมชนราชธานีโอศก จะอยู่ในส่วนของ กระบวนการ (process) ของแผนภูมิการวิเคราะห์เชิงระบบที่เกี่ยวกับวิธีการ (Method) ซึ่งประกอบด้วย การพึ่งตนเอง และความสามารถในการปรับตัวเมื่อเกิดวิกฤติ

ดัชนีชี้วัดตัวที่ 4 คือ ความสงบและสันติสุขในการดำเนินชีวิตในชุมชนราชธานีโอศก จะอยู่ในส่วนของ ผลลัพธ์ (Outcome) ของแผนภูมิการวิเคราะห์เชิงระบบ ที่เกี่ยวกับ ชีวิตครอบครัว ชุมชน องค์กร สังคม ที่มีความสุข

3.4.8 ดัชนีที่ท่านนำเสนอสามารถทำเป็นตัวเลขเชิงปริมาณที่นำมาวัดได้จริงหรือไม่

ดัชนีที่นำเสนอบางตัวอาจสามารถทำเป็นตัวเลขเชิงปริมาณได้ เช่น ดัชนีชี้วัดตัวที่ 1 (พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนราชธานีโอศก) ในเรื่องการที่สมาชิกในชุมชนไม่ดื่มเหล้า การไม่สูบบุหรี่ อาจวัดเป็นร้อยละของผู้ดื่มเหล้า สูบบุหรี่ในชุมชน กล่าวคือ ถ้าค่าร้อยละที่คำนวณได้มีค่าต่ำกว่า ร้อยละ 5 (ยังไม่มีข้อสรุปเรื่องตัวเลขที่แน่นอน) ถือว่าชุมชนอยู่ในข่ายของความพอเพียงในประเด็นคุณธรรม เป็นต้น

ในขณะที่ดัชนีชี้วัดตัวที่ 1 (พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของสมาชิกที่อยู่ร่วมกันในชุมชนราชธานีโอศก) ในเรื่องการความมั่งคั่งน้อย ความสันโดษ อาจคำนวณเป็นเชิงปริมาณโดยคำนวณจากรายได้ และทรัพย์สินที่ครอบครองที่มีเพียงพอสำหรับการดำเนินชีวิตปกติเท่านั้น เช่น ค่าอาหารที่เพียงพอสำหรับการกินพอร่มในแต่ละมื้อ เสื้อผ้าที่มีเพียงพอสำหรับหมุนเวียนใส่ในหนึ่งสัปดาห์ ค่ายารักษาโรคที่มีใช้ยามเจ็บป่วย ที่อยู่อาศัยที่มีความแข็งแรง ปลอดภัยเพียงพอสำหรับสมาชิกครอบครัว เป็นต้น หากใครมีเงินหรือทรัพย์สินมากกว่าที่จำเป็นในการดำรงชีวิตดังกล่าวอาจถือได้ว่าไม่อยู่ในข่ายมีความพอเพียงในประเด็นการความมั่งคั่งน้อย ความสันโดษ ใดๆก็ดียังไม่สามารถสรุปเป็นตัวเลขสำหรับรายได้ และทรัพย์สินที่ครอบครองที่จะใช้เป็นเกณฑ์วัดความพอเพียงในประเด็นดังกล่าวนี้

ในชุมชนราชธานีโอศกมีข้อกำหนดให้ สมาชิกของชุมชนไม่รับเงินเพื่อใช้สำหรับส่วนตัว แต่จะรวมรายได้ทั้งหมดให้เป็นส่วนของกองกลาง(สาธารณโภคี) และค่าใช้จ่ายสำหรับการดำเนินชีวิตของสมาชิกในชุมชนทั้งหมดจึงใช้เงินกองกลางเท่านั้น โดยมีผู้ที่มีหน้าที่บริหารจัดการการเงินกองกลางคอยดูแลเงินทั้งหมด สมาชิกแต่ละคนจึงไม่มีเรื่องของการสะสมเงินหรือทรัพย์สินใดๆ หรือถ้ามีก็น้อยมาก เช่น นางมิ่งหมาย มุ่งมาจน (บุญเฉลียว) มีเงินฝากธนาคาร 120 บาท มีเสื้อผ้า 4 ชุด และมอบเงินบำนาญเกือบทั้งหมดในแต่ละเดือนให้แก่กองกลาง จากข้อมูลดังกล่าวจึงน่าจะถือได้ว่าชุมชนราชธานีโอศกดำเนินชีวิตอย่างพอเพียง

3.4.9 ท่านคิดว่ารัฐบาลควรทำอะไรบ้าง หรือช่วยให้หน่วยงานของท่านได้ดำเนินการตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงได้ดียิ่งขึ้น

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่ารัฐบาลควรมีนโยบายที่สามารถควบคุมการแพร่ระบาดของอบายมุขที่มอมเมาประชาชนอย่างมากในปัจจุบัน กล่าวคือ เหล้า บุหรี่ และ สิ่งเสพติดต่างๆ เป็นสิ่งฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็นและมีผลเสียต่อร่างกาย ทำให้สิ้นเปลืองเงินทอง และเกิดความเสียหายต่างๆ มากมายที่จากการกระทำที่ขาดสติยั้งคิด หากรัฐบาลสามารถควบคุมหรือ ลดการเสพอบายมุขทั้งหลายของประชาชนได้ ก็จะทำให้เกิดความประหยัดค่าใช้จ่ายในการซื้อหาอบายมุข รวมไปถึงรายจ่ายอันเนื่องมาจากความเสียหายที่เกิดขึ้นจากการกระทำที่ขาดสติ

3.4.10 ท่านคิดว่ารัฐบาลควรทำอะไรบ้าง ในการส่งเสริมให้มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจพอเพียงให้มีการปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น

ผู้ร่วมสนทนากลุ่มเห็นว่าสิ่งสำคัญที่จะทำให้เศรษฐกิจพอเพียงเกิดความยั่งยืนในทางปฏิบัติคือ สิ่งแวดล้อมทางสังคมต้องเอื้ออำนวยแก่สภาพการดำรงชีวิตในแนวทางนี้ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีอบรมที่ราชธานีอโศกจะสามารถปฏิบัติตนตามแนวทางของราชธานีอโศกได้ขณะที่ฝึกอบรม แต่เมื่อกลับบ้านสู่สภาพแวดล้อมแบบเดิมก็ทำให้กลับไปปฏิบัติตนแบบเดิม จึงเป็นเรื่องลำบากที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติอย่างยั่งยืนตามแนวทางนี้ หากรัฐบาลมุ่งสร้างสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้เอื้ออำนวยแก่สภาพการดำรงชีวิตในแนวทางนี้ โดยส่งเสริม การกระตุ้น และเน้นให้ประชาชนเห็นความสำคัญ และเกิดการปฏิบัติตนเศรษฐกิจแบบพอเพียงผ่านทางนโยบายต่างๆ อย่างต่อเนื่องก็จะทำให้เกิดความสำเร็จมากขึ้น

แผนภาพที่ 66 การจัดทำ Focus Group เมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2550 ณ ราชธานีอโศก

3.4.11 ท่านมีความเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงอย่างไรบ้าง

การทำงานร่วมกันอย่างกลมกลืนระหว่าง วัด โรงเรียนและชุมชน ของราชธานีอโศก ทำให้การดำเนินชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียงมีความมั่นคงและยั่งยืน เพราะสมาชิกในชุมชน ได้ยึดหลักพุทธศาสนาอย่างเคร่งครัด จึงดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของความมั่งคั่ง และสันโดษตลอดจนมีความขยันและมุ่งมั่น จึงสามารถเอาชนะอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นจากการดำรงชีวิตตามแบบเศรษฐกิจพอเพียง